

At komponere et nyt våben

- råd og vejledning

At antage et våben

'Quilibet potest sibi assumere arma et insignia illa portare et in rebus propriis impingere' –
Enhver må antage et våben og mærke, samt føre det og male det på sine ejendele. Sådan skrev juristen Bartolus de Saxoferrato i *Tractatus de Insigniis et Armis* omkring 1355, og det gælder stadig i størstedelen af verden. Det eneste forbehold er, at man ikke kan antage et våben, der ligner et andet våben, og at man ikke kan føre rangsymboler, der er forbeholdt bestemte embeder eller en bestemt status.

Her følger en vejledning i at antage og komponere et nyt våben for sig selv, sin slægt eller en institution eller myndighed.

Valg af motiv

Valg af motiv er det grundlæggende i komponeringen af et nyt våben. Med motivet menes ikke de konkrete figurer, men den idé, der skal udtrykkes gennem våbenet. Vanlige motiver er:

- ◆ Slægtens navn
- ◆ Slægtens oprindelse og oprindelsessted
- ◆ Våbenantagerens erhverv eller et i slægten ofte forekommende erhverv
- ◆ Slægtens historie
- ◆ Religiøs overbevisning
- ◆ Interesser
- ◆ ...eller blot noget, man synes er smukt

For institutioner eller myndigheder vil det være naturligt også at lade sit virkeområde indgå i våbenets motiv.

Et 'talende' våben, hvor våbenets figurer spiller på våbenantagerens navn, ses meget ofte. En våbenantager med efternavnet Lind vil kunne antage et våben, hvori et lindetræ eller lindeblad indgår. En lydlig sammenhæng mellem navnet og våbenets figurer er nok, der behøver ikke at være en etymologisk sammenhæng.

Der er intet i vejen for at vælge et våben, blot fordi man finder det smukt. Det er ikke nødvendigt at hver figur skal have en bestemt, symbolsk betydning.

Heraldiske normer

Heraldikkens normer har rødder i dens oprindelse i middelalderen. Først og fremmest er der kravet om enkelhed; enkelhed i farver og figurer.

I heraldikkens fagsprog kaldes farver for *tinkurer*, der igen deles op i *metaller* og *farver*. Metallerne er guld og sølv, der også kan repræsenteres af gult og hvidt. Farverne er rødt, blå, sort og grønt. Purpur optræder også som en heraldisk farve, men er så sjælden, at det må frarådes at bruge den i nye våbener. Derudover findes der pelsværk, hvoraf der her kan nævnes hermelin og gråværk.

Farvereglen dikterer, at farve ikke må lægges på farve, og metal ikke på metal. Det vil sige, at farve og metal skal veksle i et våben. En rød løve i et blå felt kan ikke lade sig gøre, og heller ikke en sølv lilje i et guld felt.

Ideelt består et våben af én farve og ét metal.

Der findes en række geometriske figurer, delinger og skurer (delingslinier), hvormed der er uanede muligheder for at skabe abstrakte våbener.

Våbenfigurer tegnes uden brug af perspektiv og skyggevirkning. En god heraldisk figur virker ved stilisering og ved at det karakteristiske ved figuren fremhæves. Naturalisme er den gode heraldiks død. Man trækker det væsentlige ud af en figur; eksempelvis hjulet frem for vognen, bladet frem for træet og hestehovedet frem for hesten.

Det samme kan siges om selve våbenets indhold; man trækker det væsentlige ud af sit motiv. Det handler ikke om at sige så meget som muligt med så mange figurer som muligt, men om at sige det væsentlige med så få figurer som muligt. Den store danske heraldiker, Sven Tito Achen, har sagt det kort og præcist: 'Idealet er ikke: når der ikke kan tilføjes mere. Idealet er: når der ikke kan udelades mere'.

Heraldikken anvender ikke konkrete figurer, det vil sige at en bestemt bygning, et bestemt træ eller en bestemt bro ikke kan gengives i et våben, men derimod kan et alment billede af et træ eller en bro anvendes.

Ligeledes anvendes der ikke moderne figurer i et våben; en figur, der skal optræde i et våben, skal kunne heraldiseres, det vil sige stileres og karakteriseres. Bogstaver, cifre og lignende kan heller ikke anvendes i et våben, ligesom konkrete emblemer heller ikke hører hjemme som figurer i et våben.

Våbenets virkeliggørelse

Når våbenantageren har bestemt sig for sit motiv, altså hvilke ideer, holdninger m.m. våbenet skal udtrykke, er det heraldikerens opgave at virkeliggøre disse ønsker og skabe et våben.

Et våben er fastholdt i en *blasonering*, der er en beskrivelse af våbenet i heraldisk fagterminologi. Denne blasonering *er* våbenet, og enhver afbildning af våbenet, der er tegnet i henhold til blasoneringen, er at betragte som en fulgyldig version af våbenet.

Enhver heraldisk kunstner har *sin* måde at tegne våbener på, og man bør vælge én, hvis stil, teknik eller udtryk man holder af. Mange våbenbærere får sit våben tegnet af flere kunstnere.

I Danmark kan man ikke registrere sit våben, der findes med andre ord ingen retlig beskyttelse for våbener. Man kan publicere sit våben i *Skandinavisk Vapenrulla*, der på privat basis registrerer nordiske våbener.

Først og fremmest er det vigtigt at *bruge* sit våben, når man først har antaget det, og bære det stolt. Våbenet kan bruges i festlige sammenhænge og til hverdag på alt fra brevpapir til flag.

